

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 9 oktober 2008

MEDITATIE

Die Man

Jesaja heeft als de evangelist van het Oude Testament op een bijzondere en heerlijke wijze mogen spreken over Christus als de Middelaar Gods en der mensen. Hij mocht ook aanwijzen wat Gods Kerk in een weg van recht en met de opluistering van al Gods deugden, van Hem ontvangen mag en wat de Kerk in de oefeningen van het zaligmakend geloof voor eigen hart en leven daarvan mag proeven en smaken.

Ook onze tekst is daarvan een voorbeeld. Jesaja mag Christus uitstellen als die Man. Als die Man vanwege het feit dat Christus de ware menselijke (mannelijke) natuur heeft aangenomen om zo voor Zijn volk waar te maken: 'Want waarlijk, Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan. Waarom Hij in alles den broederen moest gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hoge priester zou zijn in de dingen die bij God te doen waren, om de zonden des volks te verzoenen' (Hebreeën 2:16-17). Hij wordt ook die Man genoemd, om

En die Man zal zijn () als de schaduw van een zwaren rotssteen in een dorstig land.

Jesaja 32 : 2b

daarmee uit te drukken de heerlijkheid en majesteit van Hem Die als de meerdere verhoogde Jozef schuren heeft, met daarin een voorraad die de eeuwigheid verduren zal. In die voorraad zal de ganse uitverkoren Kerk mogen delen. Onze tekst zegt immers als een belofte van het genadeverbond: 'Die Man zal zijn.' Zál zijn, dat staat op recht en waarheid pal. Hij is het die verlossing zond aan al Zijn volk en Hij zál dat verbond met hen in eeuwigheid bewaren.

Die Man is nu voor Gods Kerk als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land. Waarom wordt Gods Kerk vergeleken bij een dorstig land? Het is de legering van een ziel die zich gevoelt als een akker waarop dagelijks de zon staat te branden en die geen water ontvangt. De dichter

van Psalm 63 sprak ervan: Een land, dat dor en mat van droogte brandt, waar niemand lavenis kan krijgen. Het is het beeld van een door God bearbeide ziel die na alle ontvangen genade over de aarde gaat onder de fel schijnende zon van Gods eisend recht dat betaling eist. Het is de gesteldheid van een ziel die door de Heere gebracht wordt op een plaats waar hij de brandende, rechtvaardige toorn Gods over zijn zonden zo dubbel waardig wordt.

Een dorstig land, dat is een ziel die gaat beleven dat aangrijpende woord uit Galaten 3:10: 'Vervloekt is een iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.' Daaronder leert de ziel buigen in dat dodelijkst tijdsgewricht, wanneer God als Rechter in de vierschaar der consciëntie gaat afhandelen. Als een dorstig land gaat zo één belijden: Zijt Gij met mijn doem gediend? Zoek Uw eer, ik heb het verdiend.

Eeuwig wonder als dan die Man van achter Gods recht tevoorschijn komt. Sions Borg en Middelaar zal dan zijn als de schaduw van een zware rotssteen. Als Hij tussentreedt met Zijn volbrachte Middelaarsarbeid en op grond daarvan de vrij spraak eist van die doodschuldige zondaar.

Is dat geen zalige verkwikking als zo'n ziel op grond van Christus' arbeid horen mag uit mond van de Rechter: Ik, Ik ben het die uw overtredingen uitdelg. Om dan bekleed te worden met de mantel der gerechtigheid en in Christus in Wie de hitte van Gods gramschap is geblust, te mogen ontvangen: De schuld Uws volks hebt Gij uit Uw boek gedaan, ook ziet Gij geen van hunne zonden aan. Dan juicht de ziel in de omhelzing van de ontvangen en toegepaste gerechtigheid: Wij dan gerechtvaardigd zijnde door het geloof, hebben vrede bij God door onzen Heere Jezus Christus. Zalige verkwikking, om zo bedekt te mogen worden door de schaduw van de

Inhoud

87e jaargang

Nr. 2

- 1 Meditatie: Die Man
- 2 Bijbelstudie:
De scheiding tussen Izak en Ismaël (4)
- 3 Verhouding kerkenraad-predikant
- 4 Waar is ons kind? (1)
- 5 Een historische gebeurtenis
- 6 Van zee tot zee: Een zomerconferentie onder de rook van New York (1)
- 7 Van buiten storm, van binnen ook
- 9 Kerknieuws
- 10 Berichten
- 11 Kerkdiensten

zware Rotssteen Jezus Christus!
Let op, hoe het er staat. Die Man is als de schaduw van een zware rotssteen. Niet de schaduw van een boom. Door de bladeren ervan dringen altijd nog zonnestrallen heen. Maar een zware rotssteen laat geen enkele zonnestraal door.

Is dat geen kostelijk beeld? In Christus rechtvaardig te zijn voor God, dan kan geen enkele straal van Gods toorn meer op zo'n ziel neerdalen. In Christus is een ziel immers volkomen rechtvaardig voor God.

Onze Heidelbergse Catechismus verwoordt het zo in Zondag 23: 'Nochtans God, zonder enige verdienste mijnerzijds, uit louter genade mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toe-rekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja, als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft.' Als de ziel dat ontvangen mag blijft er maar één ding over en dat is roemen in die Man; in die Man alléén. Want Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen. Hij die beminlijke Vorst, Wiens schoonheid hoog te loven is en al het schoon der mensen oneindig ver te boven gaat!

Geliefde lezer, schenke de Heere u en mij uit vrije genade te mogen instemmen met de inhoud van onze tekst: Die Man is niet alleen voor anderen, maar ook voor mij als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land.

David mocht dit weten en hij zong ervan (u en ik ook?) Psalm 32 vers 1:

*Welzilig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevekt,
Voor 't heilig oog des HEEREN is bedekt.
Welzilig is de mens, wien 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.*

Scherpenzeel,

ds. A. Verschuure

BIJBELSTUDIE

4

De scheiding tussen Izak en Ismaël

Genesis 21:9-21

Een ernstige waarschuwing

Daar ging Hagar, samen met Ismaël. Weggestuurd uit de tent van Abraham. Hoe ging het verder met haar? Wel, zij raakte aan het dwalen in de woestijn.

De hele gang van zaken moet voor Hagar ook verschrikkelijk zijn geweest. Haar vrouwelijke trots was gekrenkt nu zij was weggestuurd met haar kind. Haar moederhart was verwond. En nu kunnen we wel zeggen dat het Hagars eigen schuld was, omdat zij haar kind had moeten vermanen toen deze Izak uitlachte. Maar daar zal Hagar niet aan toe geweest zijn om dat te erkennen. En wat alles nog aangrijpende maakte, was dat zij

de tent van Abraham achter zich moest laten, de plaats van Gods openbaring. De weg die zij ging was niet alleen een weg al verder van de tent van Abraham, maar vooral ook al verder bij God vandaan, al verder van het terrein van het verbond vandaan. Dat was het ergste. Dat is bepalend geworden voor de verdere levensloop van haar kind Ismaël. Hij groeide op om het naar het woord van de apostel Paulus te zeggen, als de heidenen "naar het vlees, vreemdelingen van de verbonden der belofte". Oorspronkelijk was hij geen vreemdeling daar in de tent van Abraham op het terrein van het verbond, maar hij is het geworden. Wat een ernstige waarschuwing ligt daarin. Welke kant gaan

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk maandagmorgen 9 uur**.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

we op? Het is vaak een proces, al verder van onze opvoeding vandaan, al verder van het terrein van het verbond vandaan, al verder van God vandaan.

Nood in de woestijn

Het werd nood in de woestijn. Nood voor Hagar en Ismaël. "Als nu het water van de fles uit was, zo wierp zij het kind onder een van de struiken. En zij ging en zette zich tegenover, afgaande zo verre, als die met de boog schieten; want zij zeide: Dat ik het kind niet zie sterven; en zij zat tegenover, en hief haar stem op, en weende" (vers 15 en 16). De Heere had beloofd dat Hij ook Ismaël zou zegenen en vruchtbaar zou maken en "hem gans zeer vermenigvuldigen" (Gen. 17:20), maar daar dacht Hagar niet aan. Het is te vrezen dat Hagar het geloof van Abraham niet kende. Ze kon alleen maar denken dat haar kind in deze hete woestijn zou sterven van dorst. En toen het wonder: zij hief haar stem op en weende en de Heere hoorde. "En God hoorde de stem van de jongen; en de Engel Gods riep Hagar toe uit de hemel, en zeide tot haar: Wat is u, Hagar? Vrees niet; want God heeft naar des jongens stem gehoord, ter plaatse, waar hij is" (vers 17).

Wonderlijk toch. We lezen nergens dat Ismaël geroepen heeft. En Van Hagar lezen we dat ook niet. Hoogstens was er bij Ismaël een kermen in doodsnood. En toch: de Heere hoorde. De naam Ismaël heeft eigenlijk dezelfde betekenis als de naam Samuel. De naam betekent: "De Heere hoort". Die naam spreekt van het wonder, dat de Heere Zijn oor neigt. Hij hoort zelfs het krassen van de raven. Wat een nederbuigende goedheid. Hij aanschouwt de moeite en het verdriet.

De Heere hoorde

De Engel Gods riep het haar uit de hemel toe dat de Heere gehoord had en dat zij niet behoefde te vrezen. Dezelfde Engel Die haar bij haar vorige vlucht uit Abrahams tent gevonden had. Toen had Hagar beleden: "Gij God des aanzien." (Gen.16:13). Nu zag de Heere haar weer aan. Ook Ismaël had een plaats in Gods raad. De Heere beloofde hier aan Hagar: "Ik zal hem tot een groot volk stellen" (vers 18). Maar het was niet het volk des verbonds. Het was een volk van vijanden des verbonds. Maar ook uit dat volk zou de Heere er toch ook toebrengen.

En dan die waterput. De Heere opende haar ogen daarvoor (vers 19). Ook voor Ismaël was er nog een plaats. "En God was met de jongen; en hij werd groot, en hij woonde in de woestijn, en werd een boogschutter" (vers 20). De Heere was met Ismaël, ja, maar wel in Zijn algemene genade, niet in de bijzondere genade, waarin Hij Zijn kinderen doet delen. En hoe eindigde het? Hagar nam voor hem een vrouw uit Egypte (vers 21). Ismaël eindigde in het heidendom. En toch, ook uit Ismaël zou de Heere er toebrengen.

De Heere beloofde hier aan Hagar: "Ik zal hem tot een groot volk stellen" (vers 18). Maar het was niet het volk des verbonds. Het was een volk van vijanden des verbonds.

De Heere hoort

Welke weg gaat u? Ismaël raakte al verder van de weg, van de weg des verbonds. Het is opvallend dat de naam HEERE, Gods verbondsnaam, hier niet genoemd wordt. Daar ligt een waarschuwing in. Maar er is ook een bemoediging: de Heere was veel dichter bij Hagar dan zij zelf wel denken kon. De Heere kan veel dichterbij zij dan wij denken. Daarbij was die waterput een prediking, dat er bij de Heere uitkomsten zijn tegen de dood. De woestijn betekent sterven. Zo is het ook in het geestelijke leven. De Heere leidt Zijn kinderen in de woestijn zodat zij niet anders overhouden dan de dood in zichzelf. Maar wat een wonder als de Heere dan in de woestijn het oog gaat openen voor die Fontein, Die meer is dan de waterput,

die Hagar mocht ontdekken. "Te dien dage zal er een Fontein geopend zijn voor het huis Davids, en voor de inwoners van Jeruzalem, tegen de zonde en tegen de onreinigheid" (Zach. 13:1). Christus is de Fontein van levend water. Water in de woestijn betekent leven. Hij is niet alleen een Fontein van levend water, maar ook een Fontein van bloed. Dat gezegend Middelaarsbloed reinigt van alle zonden. Eeuwig wonder als het ons wordt toegepast door Woord en Geest. Dat betekent leven in die dode woestijn van ons verloren zondaarsbestaan, leven vanuit de Fontein van Jezus' bloed.

Laten we dan nog eenmaal luisteren naar de betekenis van de naam Ismaël: "De Heere hoort". Hoe is dat mogelijk? We kunnen niet zeggen dat Ismaël het nieuwe leven kende, maar we mogen wel zeggen dat het mogelijk is, dat de Heere hoort naar zondaren, die zich de woestijn van de eeuwige dood hebben waardig gemaakt. Het is alleen mogelijk vanwege Golgotha. Daar heeft Christus gehangen in de woestijn van de Godverlatenheid. Daar heeft Hij het uitgeroepen: "Mij dorst". Voor Hem was er geen waterput, geen fontein. Hem hoorde de Heere niet, toen hij uitriep: "Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten". Daarom alleen kan de Heere horen naar verlorenen, die om eigen schuld de eeuwige dood verdiend hebben. Wat wordt voor zulke verlorenen het wonder van Gods genade in Christus oneindig groot. Daar komt het voor ons op aan, dat we leren drinken uit de Fontein, Die Christus is.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

Verhouding kerkenraad-predikant

In eerdere publicaties is er op gewezen dat de overheid de kerk steeds meer ziet als een belangenorganisatie, te vergelijken met bijvoorbeeld milieuorganisaties of verenigingen of stichtingen die een bepaald belang behartigen en daarvoor strijden. De

eigensoortige plaats van de kerk als een geestelijk instituut met een plaatselijke openbaring komt steeds meer onder druk te staan. Dat heeft ook gevolgen voor het zicht van overheidswege op de verhouding van de predikant en zijn kerkenraad.

Werknemer?

Vanuit de overheid wordt in de richting van de kerken de gedachte geoperd dat geestelijken, predikanten en pastores niet meer een geheel eigensoortige benadering moeten krijgen als het gaat om hun positie in de gemeente, maar moeten worden beschouwd als werknemers in de zin van het burgerlijk recht. De rechtsverhouding tussen een predikant en de kerk is er echter een van geheel eigen aard (een rechtsverhouding 'sui generis'). Deze verhouding wordt beheerst door geheel eigen kerkordelijke regels. De predikant is als dienaar des Woords ten diepste slechts verantwoording schuldig jegens zijn Zender. Van een arbeidsovereenkomst tussen kerkenraad en predikant kan dan ook geen sprake zijn. Het bevestigingsformulier spreekt het Woord na en bedoelt niet de invulling van een algemene, menselijke arbeidsverhouding. Het opzicht van de kerkenraad over de predikant volgt uit de ambtelijke lijn van Christus, Die als Hoofd van Zijn gemeente regeert door middel van de ambten. Ook wat het onderlinge opzicht betreft. De verhouding kerkenraad-predikant is van geestelijke aard. Die opvatting wordt niet meer door iedereen gedeeld. Zo zijn er de laatste tijd uitspraken waaruit blijkt dat de burgerlijke rechter de verhouding tussen de gemeente en zijn voorganger beschouwt als een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. Dat heeft direct gevolgen voor die verhouding. Als die relatie wordt beschouwd als een arbeidsovereenkomst, heeft dat bijvoorbeeld gevolgen voor de beëindiging van die relatie met opzeggingstermijnen enzovoort, die niet stroken met de kerkelijke bepalingen in de Dordtse Kerkorde. Ook ten aanzien van honorering, sociale verzekeringen, pensioen, vakanties en werktijden komt de verhouding van een predikant tot zijn gemeente in een heel ander licht te staan. Het ontbreekt ook bij de rechterlijke macht steeds meer aan het juiste zicht op de eigen plaats van de kerk.

Geestelijk ambt

Hoe kunnen we tegen die tendens in toch vasthouden aan het schriftuurlijke beginsel dat de predikant geen werknemer is in de zin van het burgerlijk recht, maar dient in een geestelijk ambt dat onderworpen is aan de regels van het Woord en de daaruit afgeleide bepalingen van de eigen kerkorde? Uit verschillende rechterlijke uitspraken op dit punt blijkt dat de

rechter bij het beoordelen van de vraag of de concrete verhouding van de predikant met zijn kerkenraad een arbeidsovereenkomst is, uitdrukkelijk aan de *bedoeling* van partijen een belangrijke rol toekent. Hebben partijen zich over het karakter van hun verhouding niet uitgesproken, dan is de rechter eerder geneigd zelf aan te nemen dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst.

De predikant is als dienaar des Woords ten diepste slechts verantwoording schuldig jegens zijn Zender. Van een arbeidsovereenkomst tussen kerkenraad en predikant kan dan ook geen sprake zijn.

Geheel eigen aard

De Generale Synode 2007 van onze gemeenten heeft daarom in haar zitting van 31 januari 2008 uitgesproken dat de rechtsverhouding tussen kerkenraad en predikant niet is een arbeidsovereenkomst of een andere in het burgerlijk recht benoemde privaatrechtelijke overeenkomst, maar een rechtsverhouding van geheel eigen aard (een zogenaamde rechtsverhouding *sui generis*), die in de eerste plaats beheerst wordt door de bepalingen van het eigen kerkrecht van de Gereformeerde Gemeente, die gebaseerd zijn op de Bijbel als Gods Woord, de daarop gegronde Formulieren van Enigheid alsmede de Dordtse Kerkorde.

Statuut

De Generale Synode heeft besloten deze uitspraak te doen behoren tot het statuut van de Gereformeerde Gemeenten. In artikel 2.2 van het Burgerlijk Wetboek staat immers dat de kerk wordt geregeerd naar haar eigen statuut. Door de schriftuurlijke visie op de verhouding kerkenraad-predikant tot het eigen statuut te rekenen, kan in een mogelijke procedure voor de rechter worden aangevoerd dat het hem niet vrij staat te concluderen tot een arbeidsovereenkomst omdat partijen dat uitdrukkelijk niet hebben bedoeld.

De Generale Synode heeft besloten met het oog op het voorgaande ook het model van de beroepsbrief aan te vullen, waarin een en ander wordt vastgelegd. De kerkenraad die een beroep uitbrengt, neemt daarin de vastgelegde zienswijze van de Generale Synode over. Indien een predikant of kandidaat het beroep aanneemt, verklaart hij onvoorwaardelijke instemming met de beroepsbrief. Daarmee ligt de bedoeling van partijen vast.

Het is van wezenlijk belang en naar uitwijzen van Gods Woord dat we er alles aan doen om de eigen plaats van de kerk ten opzichte van de overheid te behouden en te verdedigen. De kerk wordt geregeerd door het Hoofd van de Kerk, Christus. Uiteraard heeft de overheid wel bemoeienis met de kerk, maar mag zich niet mengen in binnenkerkelijke aangelegenheden. Die zijn van een andere, van een geestelijke aard.

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

Waar is ons kind?

Vorig jaar verscheen van de hand van ds. M.A. Kempeneers, christelijk gereformeerd predikant te Elburg, een boekje met als titel Waar is ons kind? De schrijver had een persoonlijke aanleiding tot het schrijven van dit boekje. Het verdriet dat erin beschreven wordt, is door hem doorleefd.

Mij werd gevraagd een bespreking van dit boek te schrijven voor *De Saambinder*. Omdat wij uit eigen ondervin-

ding weten dat het hier gaat om een bijzonder tere zaak, heb ik de opdracht herhaaldelijk voor mij uit geschoven. Aan de ene kant heb ik met het verzoek ingestemd, omdat ik de behoefte gevoelde om een voorzichtige reactie te geven. Graag zou ik bedroefde ouders dit boekje in handen geven, maar er zijn mijns inziens toch wel enkele vragen bij te stellen. Aan de andere kant zag ik er tegenop om aan een bespreking te beginnen omdat het niet mijn bedoeling is

Een historische gebeurtenis

Het is een zegen voor onze Nederlandse kerken geweest dat Petrus Datheen de Heidelbergse Catechismus in onze taal heeft overgezet en dat ze bij ons in gebruik is gekomen. Hoeveel mensen hebben de eeuwen door troost gehad uit dit Troostboek!

Nu mag het Deputaatschap voor Israël op 21 oktober aanstaande, zo de Heere het geeft, deze catechismus introduceren in Israël. Daarvoor is ons Troostboek in het Ivrít vertaald door David Zadok. Ze wordt dezer dagen gedrukt en we hebben een conferentie belegd om ze te introduceren bij al onze contacten. We zijn bijzonder verblijd dat we deze bijeenkomst kunnen beleggen en dat we dit zo belangrijke belijdenisgeschrift in Israël mogen introduceren. Het is de bedoeling dat de conferentie door onze man in Israël, drs. M.L. Dekker, wordt geopend. De vertaler, dhr. David Zadok, zal daarna een historische inleiding houden. Daarna mag ondergetekende, als voorzitter van het deputaatschap, een inleiding houden over de opbouw van ons Troostboek, zoals we de Catechismus in Israël zullen noemen. Daarbij kan vanuit Zondag 1 aandacht gegeven worden aan de orde van de drie stuk-

ken: ellende, verlossing en dankbaarheid, zoals daar overal in Gods Woord over wordt gesproken, zoals onze catechismus daar op bijbels onderbouwde wijze over spreekt en zoals Gods kinderen deze zaken in hun leven ervaren. Na de middag hopen ds. C. Neele en ds. A. Schot, die voor een reguliere werkreis dan in Israël verblijven, te spreken over bepaalde vragen uit onze catechismus en deze nader toe te lichten. In een slottoespraak mag ondergetekende aanwijzingen geven voor een nuttig gebruik van de catechismus in de Messiasbelijdende gemeenten. Daarbij zal aandacht worden gegeven aan het feit dat christenen in Israël niet naast de kerk staan, maar erbij horen. Belijdenisgeschriften uit het verleden van de kerk zijn er ook om hen te dienen en te helpen als een samenbindende, bijbelse belijdenis, bij het doorgeven van de geloofsleer, bij het belijden naar andere Joden en bij het weerleggen en bestrijden van allerlei dwalingen. Dat hebben zij in hun cul-

tuur ook hard nodig.

Voor het deputaatschap is het bijzonder verblijdend dat we nu in een conferentie mogen proberen al onze contacten samen te brengen, zodat ze elkaar ontmoeten rondom een oud document dat nog springlevend is. We hebben naar zo'n gelegenheid al vele jaren uitgezien. Op seminars in Oekraïne (in Zhitomir en in Simferopol) en Moldavië (in Kishinev) is uit deze catechismus steeds onderwijs gegeven. Van nu af aan hopen we ook in Israël tijdens de reguliere reizen jaarlijks zo'n conferentie te beleggen. We willen deze zo belangrijke gebeurtenis niet voorbij laten gaan zonder dat onze gemeenten hiervan op de hoogte zijn. We hopen van harte dat dit werk een plaats in uw gebed mag hebben of krijgen. Met enige schroom wil ik ook vragen of u voor deze conferentie een extra gift wil overmaken op ons banknummer 4618.63.723 of op ons gironummer 338952, t.n.v. het Deputaatschap voor Israël. U kunt bij uw gift dan vermelden: 'conferentie catechismus'. De Heere neige zelf de harten, in ons land, maar ook in Israël, voor en door Zijn dienst.

Namens het deputaatschap
voor Israël,
ds. C.J. Meeuse

iemands verdriet op welke wijze dan ook te verzwaren.

We vinden in dit boekje geen uitvoerige handreiking over het proces van rouwverwerking. In de inleiding lezen we dat het belangrijkste doel van dit boekje is in te gaan op de vraag naar de eeuwige bestemming van jonggestorven kinderen. De nadruk ligt dus op geestelijke vragen. Ds. Kempeneers heeft daarin als predikant mijns inziens een juiste keuze gemaakt. Ook in het pastoraat moeten we onze grenzen in acht nemen en bepaalde dingen overlaten aan de hulpverlening.

In de eerste plaats ben ik ds. Kempeneers erkentelijk voor het feit dat hij vanuit de praktijk een pastoraal-theologische handreiking geeft ouders en pastores die met dit grote verdriet in aanraking komen. Daar is moed voor nodig, zeker in zijn omstandigheden. Een kind verliezen behoort tot een van de meest ingrijpende dingen die een ouder kan meemaken. Ook voor

ambtsdragers is het niet eenvoudig daarin pastoraal te begeleiden. Een handreiking op dit gebied is dan ook zeer gewenst.

De schrijver geeft in het voorwoord aan dat het hem meerdere keren in het schrijven gehinderd heeft dat woorden als 'verbond' en 'belofte' allerlei associaties oproepen met de strijd tussen 'tweeverbonders' en 'drieverbonders'. Hij hoopt dat de inhoud niet verbonden wordt aan een bepaalde theologie of theorie, maar dat we samen

Een kind verliezen behoort tot een van de meest ingrijpende dingen die een ouder kan meemaken. Ook voor ambtsdragers is het niet eenvoudig daarin pastoraal te begeleiden.

proberen te verstaan wat de Schriften, de Dordtse Leerregels en de oudvaders in deze tere zaak bedoelen te zeggen. Hoewel ik met dat laatste volledig instem, denk ik toch dat de conclusies in dit boekje niet losgemaakt kunnen worden van het zicht dat men heeft op het genadeverbond. Wie de mening van de schrijver ten aanzien van het genadeverbond niet deelt, kan hem op den duur toch niet volgen.

In het eerste hoofdstuk gaat de schrijver in op de vraag: Hoe spreekt de Bijbel over jonggestorven kinderen? Eerst staat hij stil bij de plaats van het kind in de Bijbel. Enkele Schriftplaatsen worden genoemd die betrekking hebben op het leven vóór de geboorte: Psalm 139, Job 10, Lukas 1 vers 44, Exodus 21 en Prediker 6. In de conclusie wordt nog verwezen naar Psalm 22 en 51. Omdat het hier gaat over het prenatale leven en de vraag naar de eeuwige bestemming had ik graag nog wat meer aandacht gezien voor Psalm

51 vers 7: 'Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen.' De realiteit van de erfzonde staat immers in direct verband met het antwoord op de vraag naar de eeuwige bestemming. Verder wordt bijvoorbeeld ook in Romeinen 9 gesproken over het prenatale leven. Was het ook niet goed geweest om te verwijzen naar de predestinatie, die zich ook uitstrekt over het ongebooren leven? 'Want als de kinderen nog niet geboren waren, noch iets goeds of kwaads gedaan hadden, opdat het voornemen Gods, dat naar de verkiezing is, vast bleve, niet uit de werken, maar uit den Roepende, zo werd tot haar gezegd: De meerdere zal den mindere dienen. Gelijk geschreven is: Jakob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat.' Het gaat in Romeinen 9 over twee kinderen uit gelovige ouders van wie de eeuwige bestemming in Gods vrijmacht reeds was bepaald toen zij nog in de moederschoot verkeerden. Natuurlijk zeg ik daarmee niet dat de schrijver dit ontkent, maar het moet mijns inziens zeker meegenomen worden in de eindconclusie.

In de paragraaf over het jonge kind worden de Schriftplaatsen Job 14, Psalm 143, Psalm 51 en Jesaja 48 genoemd in verband met het zondig-zijn; 1 Korinthe 13:11 en Deuteronomium 1:39 in verband met het klein-zijn. Bij het groot- worden geeft ds. Kempeneers aan dat de Heere het oudere kind, vanaf 13-14 jaar begint aan te spreken op zijn of haar verant-

woordelijkheid. Dan begint de periode waarin een mens verantwoordelijk is voor en ook geoordeeld wordt naar zijn werken. Ook op bladzijde 52 worden deze uitspraken herhaald: 'Kleine kinderen hebben geen werken, ze worden er althans niet verantwoordelijk voor gehouden. En hoewel ze wel strafwaardig zijn vanwege hun zondige aard, vinden wij nergens in de Schrift expliciete gegevens over de veroordeling van kinderen.' Persoonlijk heb ik moeite met deze krasse uitspraak en vind ik de conclusie op z'n minst onvoorzichtig. Het jongere kind dient door de ouders op de verantwoordelijkheid te worden aangesproken. De Schrift spreekt het kind door de opvoeder en gezagsdrager aan. Als onderwijzer heb ik de jongere kinderen ook altijd gewezen op hun persoonlijke verantwoordelijkheid. In het vijfde gebod worden onze kleine kinderen toch reeds aangesproken? Zij worden toch niet pas na hun 13e jaar hiervoor verantwoordelijk gehouden? Ook zij worden geoordeeld naar hun werken, al ben ik het ermee eens dat de verantwoordelijkheid wel toeneemt naarmate een mens ouder wordt. Ik vraag me ook af hoe zich bovenstaande uitspraken verhouden met de uitspraak op blz. 124: 'Maar een mens heeft ook in de vroegste levensfasen, Christus nodig tot rechtvaardigmaking.'

(wordt vervolgd)

Nunspeet,

ds. A. Schot

artikelen wil ik daar iets over vertellen. De laatste twee artikelen zullen gaan over de conferentie zelf, maar eerst probeer ik te beschrijven wat er te zien is "onder de rook van New York".

Pilgrim Fathers

De stad New York ligt, samen met de staat die haar naam draagt, in het oosten van de Verenigde Staten. Hier, aan de oostkust van Amerika, arriveerden in de zeventiende eeuw Engelse puriteinen die omwille van het geloof vervolgd werden in hun oude vaderland. Toen de eerste groep "Pilgrim Fathers" in 1620 de zee was overgestoken, stichtte zij een kolonie in het huidige Massachusetts. Anderen gingen naar Pennsylvania of New Jersey. Overal waar zij kwamen, bouwden deze protestantse landverhuizers huizen en kerken. Ook stichtten zij scholen en universiteiten. Wie beseft vandaag nog dat academische instellingen als Princeton, Yale en Harvard gesticht zijn door puriteinse voorvaders? Helaas heeft een andere geest zich meester gemaakt van deze universiteiten en zijn ze inmiddels veranderd in bolwerken van ongelof en secularisme. Het is triest dit te moeten constateren en tegelijk is het een waarschuwing voor onze eigen onderwijsinstututen. Is een schip op het strand niet een baken in zee?

Het weer aan de oostkust van Amerika is zomers warm en vochtig. Door mensen die meer landinwaarts wonen wordt het doorgaans als erg drukkend ervaren. Ook is er - we zagen het al - sprake van luchtvervuiling. Erger nog is het geestelijke en morele klimaat. Aan de "east coast" waait allerlei wind van leer en ook onder de rook van New York heerst de verstikkende sfeer van de autonome mens.

Daar staan ze dan, bij de puinhopen van wat eenmaal - samen met het grote Vrijheidsbeeld - het visitekaartje van New York was.

Nieuw Amsterdam

New York heette vroeger New Amsterdam. Dat wijst erop dat het Hollanders geweest zijn die de fundamente van deze metropool hebben gelegd. De huidige naam ver raadt dat geleidelijk aan de Britse marine de wereldzeeën begon te

VAN ZEE TOT ZEE

1

Een zomerconferentie onder de rook van New York

"De dag dat de wereld veranderde": zo wordt 11 september 2001 wel genoemd. Wie zal de foto's kunnen vergeten van het World Trade Center in New York, van de brandende Twin Towers waarin twee vliegtuigen zich hadden geboord, van de zwarte rook die kolkte uit de getroffen verdiepingen, van de panisch kijkende mensen in de instortende gebouwen en van de rokende puinhoop die overbleef?

Vandaag, zeven jaar na "nine eleven", is die rook niet meer te zien. Wel wordt New York regelmatig bedekt

door rook afkomstig uit fabriekspijpen en door uitlaatgassen van het nimmer aflatende verkeer. Maar de "fall out" van de terroristische aanslagen is nog altijd merkbaar. Als er van één stad gezegd kan worden dat ze letterlijk en figuurlijk ligt onder een rookgordijn, dan is het wel New York.

Welnu, onder de rook van deze grote wereldstad vond in de laatste dagen van de maand juli een conferentie plaats, bedoeld voor het onderwijzend personeel van onze scholen in Noord Amerika. In een serie van vier

beheersen. De Britten doopten het "nieuwe Amsterdam" om tot een stad die in haar naam het spiegelbeeld moest zijn van het Engelse York.

Toch zijn er in en rond New York nog verschillende namen en dingen die herinneren aan de Hollandse begintijd. Op weg naar het hartje van de stad kom je bijvoorbeeld door de "Holland Tunnel" en even begint je hart te zwellen van vaderlandsliefde. Of is het van trots? Ook kerkelijk hebben Nederlanders uit vroeger tijden hun sporen nagelaten. Reeds in de zeventiende eeuw was er een Hollandse kerk op het eiland Manhattan. In 1628 schreef een zekere ds. Michaelius een brief naar de classis Amsterdam om verslag te doen van zijn reis naar de Nieuwe Wereld en van zijn eerste indrukken aldaar. Deze brief vormt het oudste document dat ons bewaard is gebleven betreffende het ontstaan van de huidige staat New York.

September 11

Inmiddels bevinden we ons in de eenentwintigste eeuw. Een zomerconferentie vindt plaats in het nabijgelegen New Jersey, de staat die vanwege haar bloeiende tuinbouw en het vele groen de naam "Garden State" draagt. Op het terrein van onze school in Pompton Plains, niet ver bij de plaats Franklin Lakes vandaan, zijn leerkrachten samengekomen die voor het merendeel behoren tot de "Netherlands Reformed Congregations", de Gereformeerde Gemeenten in Noord Amerika.

Voor de echtgenotes en echtgenoten van het onderwijzend personeel en andere deelnemers aan de conferentie zijn dagtochten georganiseerd. Met de bus gaat het naar de militaire academie van West Point, per boot gaat het rond Manhattan, en te voet gaat het naar "Ground Zero". Daar staan ze dan, bij de puinhopen van wat eenmaal - samen met het grote Vrijheidsbeeld - het visitekaartje van New York was. Hier is het dus gebeurd. Hier zijn duizenden levens in rook en vuur opgegaan. Hier is het eeuwigheid geworden voor bankiers, kantoorbedienden en brandweermannen. Hier is een gapende wond geslagen in het hart van de Amerikaanse natie. Mijn vrouw was er stil van toen ze die middag terugkeerde uit New York. Wat zal een mens zeggen als God de spraak verwart en grote bouwwerken doet vallen? Natuurlijk hebben moslimterroristen schuld aan deze ramp. Natuurlijk

moeten we ervoor oppassen Amerikanen en de slachtoffers van de aanslagen niet te zien als grotere zondaren dan anderen (Luk. 13: 4-5). Toch, "zal er een kwaad in de stad zijn, dat de HEERE niet doet?" (Amos 3:6).

Overigens wordt er alweer hard gewerkt aan een nieuwe toren die "Peace Tower" moet gaan heten. Tot groot ongenoegen van vele nabestaanden van de slachtoffers wordt deze wolkenkrabber neergezet op de as van hen die de dood vonden op "September Eleven". Ach, de mens is zo'n onverbetelijke torenbouwer. Hebben we dat in ons eigen leven ook al ontdekt? Hoe nodig is toch het

afbrekende, zielsvernederende en inwinnende werk van de Heilige Geest, opdat er plaats gemaakt wordt voor het werk van een Ander. Wordt dat gemist, dan bouwen we verder aan ons eigen maaksel in hart, gezin, kerk, school en maatschappij. Dan bouwen we weer op wat God heeft afgebroken, of we nu Nederlander zijn of Amerikaan. Maar dan zal ook eenmaal ons bouwwerk als een kaartenhuis ineens storten. Wat erg als het dan voor eeuwig te laat is!

(wordt vervolgd)

Lethbridge, Canada, ds. C. Sonneveld

Van buiten storm, van binnen ook

Meermalen per jaar maakt het Deputaatschap Buitenlandse Kerken er in De Saambinder melding van: een predikant uit Noord-Amerika hoopt Nederland te bezoeken; de preekbeurten zijn al afgesproken. Soms duurt het bezoek nog geen week. De afstand wordt overbrugd door een vliegreis die binnen een halve dag te maken is. Al met al worden de bezoeken steeds 'gewoner.' Dat was in 1938 heel anders...

Aanvankelijk was er uitsluitend schriftelijk contact met de Amerikaanse zustergemeenten. In 1911 was al eens geopperd om afgevaardigden naar elkaars synodes te sturen, maar daartoe werd in 1976 pas besloten. „Ds. Makkenze geeft te kennen dat hij nog wat wacht, daar het water hem te breed voorkomt,” meldden de notulen van de classis Middelburg in 1911. Ds. H.A. Minderman bezocht Nederland in 1919 en emerituspredikant ds. N.H. Beversluis kwam in 1923. In de jaren twintig keerden enkele predikanten naar Nederland terug, maar het duurde tot 1938 voordat er weer iemand op bezoek kwam: ds. J.C. Wielhouwer ondernam de reis, ondanks zijn zwakke gezondheid. Als jonge evangelist was hij in 1906 op de boot gestapt en naar het land gereisd dat de Heere hem gewezen had. Daar wachtte hem een gemeente die hij niet kende. Er waren in Paterson nogal wat mensen met familie op

Flakkee; wellicht dat daardoor hun aandacht op de voorganger uit Ooltgensplaat gevestigd was. In Amerika werd Wielhouwer tot predikant bevestigd en sloot hij zich in 1918 aan bij de Gereformeerde Gemeenten.

Nu kwam hij na 32 jaar terug in zijn vaderland. In zeven weken tijd bezocht hij 27 gemeenten en preekte hij 41 keer. Ds. G.H. Kersten, die meestal met hem meeging, had de weekbeurten over alle classes verdeeld. De kerken waren vaak overvol. Op de zondagen sprak ds. Wielhouwer achtereenvolgens in Woerden, Rotterdam-Centrum, Dirksland, Terneuzen, Bruinisse, Nieuw-Beijerland en Rotterdam-Zuid. De reis maakte een onvergetelijke indruk op hem, en vooral ook op zijn vrouw, die in Amerika was opgegroeid. „Ik mocht met eigen ogen aanschouwen de groei der kerk, de vereniging der gemeenten en de samenwerking der leraren,” schreef ds. Wielhouwer. De jaren dertig vormden een bloeitijd voor onze gemeenten. De predikant van Grand Rapids-Turner Avenue ontmoette hier en daar oude vrienden, maar van vele anderen hoorde hij dat ze niet meer in leven waren. Dat stemde hem weemoedig. Verrassend waren de ontmoetingen met mensen „die getuigenis gaven dat de Heere hem weleer als middel voor hen had gebruikt om hen van spotters bidders te maken.” Onder hen was een man die in 1906 tijdens een van Wielhouwers

afheidsdiensten in het hart gegrepen was.

Afscheid

Ds. Wielhouwer had vaak last van hooikoorts. Het was zo erg dat hij elk jaar een paar weken zijn gemeente uit moest en naar een streek ging waar hij verlichting hoopte te vinden. Tijdens de reis door Nederland had hij er echter geen last van. „Het zou hem kunnen bemoedigen om in plaats van naar het Noorden van Michigan een volgend jaar weder de reis naar Nederland te ondernemen. De gemeenten in Nederland zullen er zeker niet op tegen hebben,” dacht ds. Kersten. Zo ver is het niet gekomen. Niet ds. Wielhouwer, maar ds. Kersten zelf maakte de oceaanreis in 1939. Tijdens de oorlogsjaren waren bezoeken over en weer niet mogelijk. Toen de reis van ds. Wielhouwer ten einde liep, plaatste hij in *De Saambinder* een afscheidsgroet: „Nu wij gereed staan te vertrekken, zij het ons vergund onze ambtgenoten, hun families, de kerkenraden, de gemeenten en al onze vrienden toe te wensen: ‘De Heere zegene ulieden uit Sion en moge gij het goed van Jeruzalem aanschouwen alle de dagen uws levens.’”

Bezoeken overzee waren in die tijd zo'n zeldzaamheid, dat er een landelijke afscheidsdienst werd belegd. De Boezemsingelkerk in Rotterdam zat stampvol toen ds. Wielhouwer het Woord bediende uit Hebr. 13:14: „Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige.” Negen van de zestien predikanten waren aanwezig. Drie van hen hielden een toespraak.

Als een veder in de wind

De volgende nacht begon de terugreis naar het continent waar ds. Wielhouwer een plaats gekregen had. De achterblijvers in Nederland waren niet zonder zorg: de kranten brachten het bericht van een orkaan die op verschillende plaatsen in Amerika grote verwoestingen aanrichtte en die honderden mensenlevens vergde. Dat gebeurde ook in de omgeving van New York, waar zich de gemeenten van Paterson en Passaic bevonden en waar het schip moest aankomen dat ds. Wielhouwer en zijn vrouw aan boord had.

Ds. Kersten was twee jaar eerder in Amerika geweest en had daar een dorp gezien dat door zo'n orkaan getroffen was: „Er was niets meer te bespeuren dan ontwortelde, ver weggeslingerde, dooreen gesmaakte

bomen met wat houtsplinters van huizen en schuren.” En nu? Na dagenlange spanning kwam er bericht: „Uit Paterson vernamen wij de bijzondere bewaring des Heeren van onze vrienden.” Ds. Wielhouwer was behouden aan land gekomen: „Ook heeft de Heere Grand Rapids' leraar met zijn vrouw op zee willen beschutten en sterken. Hij schreef ons dat de staart van de orkaan over de Atlantische Oceaan was geslagen en dat de zee ontzettend ruw was. Een sterke onderstroom deed het schip trillen als een veder in de wind. Van de 1200 passagiers waren er wel 1100 zeeziek, maar (zo schreef ds. W.) de Heere heeft ons nog genadiglijk gelieven te bewaren.”

Vrede in het gemoed

Het had ds. Wielhouwer veel overdenkingen gegeven: „Het heeft nog een poosje van binnen gestormd en ik mocht door genade laag buigen voor de Heere en alle aanspraak op onze behouden aankomst verliezen,” schreef de Amerikaanse predikant. „Ik werd mijzelf voor een ogenblik kwijt en toen mocht ik geloven dat de Heere ons zou bewaren. Ook werd ik herinnerd aan de gebeden die voor ons zijn opgezonden tot de troon der genade van geliefde ambtgenoten en 's Heeren arme volk. Daarenboven werd ik bepaalde bij de biddende Hogepriester, Die voortdurend intreedt bij de Vader. Dit gaf zulk een kalmte en vrede in mijn gemoed, dat ik gerust kon slapen en verfrist ontwaakte, in weerwil dat de boot erg op en neer ging en het water zó hoog opspoot, dat de wacht in het kraaiennest druipnat was.”

„Zo maakte de Heere het wel,” meldde ds. Kersten. „Geen maaltijd hebben ds. en mevrouw gemist. 's Zondags hebben zij drie predikaties gelezen. Veilig zijn beiden in New York aangekomen. Ds. en mevrouw danken nog alle vrienden voor de gastvrijheid en liefde hun bewezen. Nu, ik twijfel niet of zij zullen aan Holland, waar de Heere het zo bijzonder wel gemaakt heeft met hen beiden en Zijn dienstknecht tot diens overvloedige arbeid bijzonder heeft gesterkt, geen onaangename herinneringen behouden en wij zijn evenzeer ver-

heugd dat alles zo bijzonder wel gegaan is. De woorden van ds. Wielhouwer zullen wel met instemming vernomen worden: ‘Geliefden, mochten wij veel de Heere nodig hebben en aan elkander denken en elkander medenemen tot de troon der genade.’ Dat geve de Heere.”

Emeritaat

Na jarenlange zwakte verkreeg ds. Wielhouwer in 1944 emeritaat. In een kerkverband met een groot predikantentekort werd die stap zo lang mogelijk uitgesteld. Dienaren die echter „door ouderdom, ziekte of anderszins onbekwaam worden tot oefening van hun dienst” zullen „nochtans desniettemin de eer en de naam eens dienaars behouden, en van de kerk die zij gediend hebben, eerlijk in hun nooddrift verzorgd worden” (artikel 13 DKO). Binnen de Amerikaanse gemeenten was dat nog maar enkele keren gebeurd. Ds. Wielhouwer, inmiddels blind geworden, preekte van tijd tot tijd nog in de gemeenten van Grand Rapids en Kalamazoo. Hij bevestigde in 1946 ook ds. J. van Zweden in Rock Valley, omdat er in de Amerikaanse gemeenten geen enkele andere predikant was die dat kon doen. Niet lang daarna werd hun werklust echter verlicht door de overkomst van ds. W.C. Lamain en kandidaat C. Hegeman.

Ook ds. Lamain maakte na zijn verhuizing van Rijssen naar Michigan melding van een onstuimige zeereis: „De grote werken Gods zien wij op de grote wateren. Wij hebben huizenhoge golven gezien, zodat de boot geslingerd werd naar alle kanten. Er kwamen rukwinden waardoor het water over het dek sloeg. En wat heeft de zee een kracht. Geen wonder dat er zoveel beelden in de Heilige Schrift aan de zee ontleend worden.”

De reis die ds. Wielhouwer 70 jaar geleden maakte, was een zeldzaamheid. Het duurde tot de jaren vijftig voordat er weer een predikant uit Noord-Amerika in Nederland op bezoek kwam. Vanaf de jaren zestig is het aantal bezoeken over en weer sterk toegenomen. Daar waren geen langdurige zeereizen meer voor nodig.

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Beekbergen,
ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;
Te Nieuwdorp, ds. J.J. Tanis te Kampen;
Te Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. J.S. van der Net te Houten;
Te Scheveningen,
ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal;
Te Sheboygan (VS),
ds. F. Mulder te Wageningen;
Te Terwolde-De Vecht,
ds. P. Melis te Veen;

BEDANKT

Voor Leiderdorp,
ds. W. Visscher te Amersfoort;
Voor Terneuzen,
ds. A.B. van der Heiden te Benthuizen;
Voor Vlaardingen, ds. W. Silfhout te
Capelle aan den IJssel-Middelwatering.

■ EVANGELISATIEDIENST IN NUNSPEET

Op **woensdag 15 oktober** hoopt ds. A. Verschuure voor te gaan in een evangelisatiedienst in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Nunspeet, Brinkersweg 127 (hoek Aarweg).
Aanvang: 19.30 uur.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING VOOR DS. M. MONDRIA

Op zaterdag 4 oktober heeft Ds. M. Mondria, na bijna 35 jaar voorzitter te zijn geweest, afscheid genomen van het bestuur van de Eben-Haëzerbasisschool te Waardenburg. Ter gelegenheid hiervan werd hij benoemd als lid in de orde van Oranje Nassau.

Ds. Mondria kreeg de onderscheiding niet alleen voor zijn inzet voor de school in Waardenburg, maar ook omdat hij al lange tijd bestuurslid is van de Vereniging Voor Onderwijs op Reformatorische Grondslag te Amersfoort. Daarnaast is hij sinds 1974 eindredacteur van het Betuws Kerkblad.

De bijbehorende versierselen werden hem onder grote belangstelling tijdens de receptie, die hem was aangeboden door het schoolbestuur, door de burgemeester van Neerijnen, mevrouw De Zeeuw, opgespeld.

Ds. Mondria sprak zijn verwondering uit dat hem deze eer te beurt was gevallen, daar hij als "onnutte dienstknecht" alleen maar had gedaan wat op zijn schouders was gelegd. Ds. Mondria wees af van zichzelf en zei: "Hulp van God verkregen hebbende, sta ik tot op deze dag". Hij mocht de verwachting uitspreken dat als aan het einde van zijn leven deze onderscheiding moet worden afgelegd hem een nog grotere onderscheiding wacht. Een weldaad die ook voor hem verdiend is aan het kruis door de altijd dienende Knecht des Vaders. Een genadeweldaad, die alleen uit vrije gunst wordt verkregen, tegen en boven verdiensten van een ellendig adamskind. Dat is de hoogste verwaardiging die ene mens kan te beurt vallen. Onze geliefde, gedecoreerde predikant, die al sinds 1973 onze gemeente mag dienen, wenste allen toe daar ook iets van bevindelijk te mogen kennen.

Als kerkenraad en gemeente gunnen hem deze onderscheiding van onze vorstin van harte!

Namens de kerkenraad
van Waardenburg,

E. Biesheuvel, scriba

■ BEVESTIGING/INTREDE KAND./DS. B. LABEE TE TRICHT-GELDERMALSEN

Bevestiging kand. B. Labee

Op woensdag 3 september 2008 werd kandidaat B. Labee als herder en leraar bevestigd van de Gereformeerde Gemeente te Tricht-Geldermalsen. De bevestiging vond plaats door ds. G.J. van Aalst. De tekst voor de bevestiging was Psalm 90:16 en 17: *"Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de heerlijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat."*

Het slot van het gebed van Mozes werd door de bevestigiger in vier gedachten uitgewerkt:

1. ...om Gods werk (vs. 16a)
2. ...om Zijn heerlijkheid (vs. 16b)
3. ...om Zijn lieflijkheid (vs. 17a)
4. ...om Zijn bevestiging (vs. 17b).

Psalm 90 is niet alleen een klaagpsalm maar ook een bidpsalm. De psalm begint met de belijdenis dat de Heere een Toevlucht geweest is van geslacht tot geslacht. In het eerste deel van de psalm klaagt Mozes over onze onrechtigheden in het licht Uws aanschijns. Hij eindigt dan met de verzuchting: *"Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen."* In het tweede deel van de psalm doet Mozes voorbede voor het woestijnvolk. Hij gebruikt de verbondsnaam als hij het uitroept: *"Keer weder, HEERE, tot hoelange?"*

1. ...om Gods werk

Het gaat om de wederkeer van Jehovah. Kom toch terug, o God van de voorgeslachten, want het duurt al zo lang. Het gaat niet om mensen uit het stof, maar laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden. De knechten: dat is het volk waar de Heere Zich aan verbonden heeft. Ondanks de zonden zal de eenzijdige verbondstrouw van God toch blijken. Het gaat erom of we kind zijn; knecht is een verwaardiging. *"Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden"*; mag dat het gebed zijn bij de inleiding tot het dienstwerk?

2. ...om Zijn heerlijkheid

Heerlijkheid: daar zit 'eer' in, het gaat om de eer van God. Zou U voor Uw Naam willen zorgen? Die heerlijkheid is op de Sinai geopenbaard maar ook boven het verzoendeksel. Mag Uw heerlijkheid ook lichten over de volgende generaties? Johannes spreekt over een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader. Denk aan het gebed van de Man van smarten in Joh. 17:25 en 26. Zijn heerlijkheid is een bron van troost en liefde. Rechtvaardigheid en liefde gaan samen in Jezus Christus.

3. ...om Zijn lieflijkheid

In wensende zin wordt over Zijn lieflijkheid gesproken: dat de Heere in welgevallen op ons zou neerzien en Hij Zijn gunst en vrede zou betonen. Liefde is onlosmakelijk met heerlijkheid verbonden. De lieflijkheid des HEEREN, het staat er met hoofdletters. Die Zijn Geest laat werken en Zijn Woord laat brengen. Zou u dan ook niet bekeerd kunnen worden?

4. ... om Zijn bevestiging

Twee keer wordt om bevestiging gevraagd. Het is zo belangrijk dat U het stempel op Uw werk zet. Mag Uw zegen erop rusten? Naar de mate dat het werk van God centraal staat, zal het stempel blijken. We moeten afzien van mensen: *"bevestig Gij het werk onzer handen."*

Na het lezen van het eerste gedeelte van het bevestigingsformulier werd op de gestelde vragen duidelijk "Ja ik, van ganser harte" geantwoord. Tijdens het zin-

gen van Ps. 89:15 werd de geopende kanselbijbel boven het hoofd van de geknielde dienaar gehouden. Aan de handoplegging deden vervolgens mee: ds. G.J. van Aalst, ds. L. Blok, ds. A. Moerkerken, ds. J.J. van Ekeveld en ouderling A.H.A. Thijsen. Na het zingen van Ps. 90:9 en het lezen van het tweede gedeelte van het formulier werd ds. Labee toesproken door zijn bevestigiger. De vrouw, kinderen en (schoon)ouders van ds. Labee werden daar ook bij betrokken evenals de gemeente en de kerkenraad. "Waar liefde woont, gebiedt de Heere den zegen." Na de dankzegging werd nog gezongen Ps. 71:11. Ten slotte sprak ds. Van Aalst de zegen uit.

Intrede ds. B. Labee

's Avonds deed ds. B. Labee zijn intrede. De tekstwoorden nam hij uit Efeze 3:14-17: *"Om deze oorzaak buig ik mijn knieën tot den Vader van onzen Heere Jezus Christus, Uit Welken al het geslacht in de hemelen en op de aarde genaamd wordt, Opdat Hij u geve, naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijn Geest in den inwendigen mens; Opdat Christus door het geloof in uw harten wone en gij in de liefde geworteld en gegrond zijt;"*

Het thema van de preek was: **Gebed voor de gemeente.**

1. ...tot de Vader der barmhartigheid (vs. 14-15)

De Joden dachten dat Paulus mond-dood was, maar nu mag hij op zijn knieën liggen en bedelen aan de troon der genade. Paulus worstelt met God voor de gemeente. Het valt op dat tot drie keer toe in het hoofdstuk gesproken wordt over de genade Gods die hem gegeven is. In het oog springt ook de eeuwige raad Gods om zondaren te verkiezen tot de zaligheid.

En dan bidt Paulus tot de Vader der barmhartigheid, de Vader van onzen Heere Jezus Christus, de Vader van Hem, waardoor de genade kan vloeien naar Zijn Kerk.

2. ...door de Geest der genade (vs. 16)

Een ware dienaar bidt niet allereerst voor zichzelf. Als zielenherder bidt Paulus *"Opdat Hij u geve, naar den rijkdom Zijner heerlijkheid, met kracht versterkt te worden door Zijn Geest in den inwendigen mens."* De uitwendige mens ziet op ons adamsbestaan. Jongens en meisjes, hoeveel tijd besteed je aan het leven van alle dag? Heeft u ook een inwendige mens? Laten wij vragen: Heere, wilt U werken opdat zondaren mogen worden toegebracht en Uw kinderen met kracht versterkt worden door Uw Geest? Als Paulus gaat spreken over Gods heerlijkheid kan hij eigenlijk geen woorden vinden

om dat uit te drukken.

3. ...om de bediening uit Christus (vs. 17)

Het gaat om de Geest als de plaatsbereider voor Christus. Het is groot als Christus onder ons woont, maar nu gaat het om *"Opdat Christus door het geloof in uw harten wone."* Is dat uw uitzien al? Kent u de vruchten van uw eigen akker? De dood, maar om nu in de liefde geworteld en gegrond te zijn om te begrijpen welke de breedte en lengte en diepte en hoogte is, en bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat. Paulus mag eindigen in dankzegging en aanbidding.

Na het zingen van Ps. 72:11 sprak ds. Labee een dankwoord. Dank, allereerst aan de Heere en daarna aan mensen.

Hierna volgden de gebruikelijke toespraken. Namens het Curatorium van de Theologische School, de classis Utrecht en de Particuliere Synode Noord-West werd ds. Labee toegesproken door ds. J.J. van Ekeveld. Student G. Bredeweg voerde het woord namens de studenten en wethouder A.R. van Doorn namens de burgerlijke gemeente Geldermalsen. Ten slotte richtte ouderling A.H.A. Thijsen een hartelijk woord van welkom aan ds. Labee en zijn gezin namens de gemeente en de kerkenraad. Ds. Labee werd op verzoek van ouderling Thijsen staande toegezongen Ps. 134:3. Na het dankgebed werd nog gezongen Ps. 136:26. Ds. Labee legde hierna voor de eerste maal de zegen op de gemeente.

G. Golstein

BERICHTEN

■ PSALMAVOND IN VEENENDAAL

In de Adventkerk van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal zal op **zaterdag 11 oktober** een psalmavond gehouden worden. Jaap Kroonenburg, organist van de Grote Kerk te Maassluis, zal een aantal koraalbewerkingen ten gehore brengen en de samenzang begeleiden.

Opening en sluiting door: ouderling K. van Vliet. Collecte t.b.v. het deputaatschap Israël. Aanvang: 19.30 uur.

■ ZANGAVOND IN MIDDELBURG

De stichting Omnis Cantare organiseert op **zaterdag 11 oktober** een koor- en samenzangavond in de Oostkerk te Middeldburg.

Medewerking wordt verleend door o.a. het jongerenkoor "Con Amore" uit Dirksland. Aanvang: 19.30 uur.

Van deze avond zal een CD-opname worden gemaakt, waarvan de opbrengst bestemd is voor het gezinsvervangend tehuis De Beukelaar te 's-Gravenpolder. Voor dit doel zal ook een collecte worden gehouden. Deze CD is nu al te bestellen via tel. 0118-465117 of 464123.

■ ZANGAVOND IN WERKENDAM

Op **zaterdag 11 oktober** wordt er een koorzangavond (met samenzang)

gehouden in de Bethelkerk van de Geref. Gemeente te Werkendam, Sigmondstraat 47.

Hieraan wordt meegewerkt door het Ridderkerks mannenkoor o.l.v. Henri Adema en het jongerenkoor "Cantilena" uit Werkendam o.l.v. Peter Wildeman. Collecte t.b.v. de Stichting Ontmoeting. Aanvang: 19.30 uur.

■ CUBA VRAAGT OM HULP

De recente orkanen 'Gustav' en 'Ike' hebben in Cuba grote schade aangericht aan huizen, wegen en elektriciteitsvoorzieningen.

De laatste berichten spreken over bijna 500.000 ernstig beschadigde huizen. Vrijwel de gehele oogst is verloren gegaan en dat in een land waar toch al grote voedselschaarste heerst.

De republiek Cuba bevindt zich in het Caribische gebied en wordt regelmatig getroffen door orkanen, maar deze twee orkanen troffen het bewoonde gedeelte van het eiland extra zwaar.

Bijzondere Noden heeft al een aantal jaren contact met protestantse gemeenten die diaconale hulp verlenen aan ouderen en gehandicapten.

Via deze bestaande contacten kan snel hulp geboden worden en we vragen dan ook uw steun voor hen.

Bijzondere Noden heeft ook contact met de Spaanse Evangelische Zending (SEZ),

die een noodhulpactie gestart heeft voor Cuba.

SEZ als zendingsorganisatie is niet gespecialiseerd in diaconale hulpverlening en werkt daarom samen met Bijzondere Noden.

We hebben al eerder uw steun gevraagd voor de noden in de wereld en u heeft ons niet beschaamd.

Daarom doen we weer een beroep op uw offervaardigheid en vragen om een gift voor het zwaar getroffen Cuba. U kunt uw gift overmaken op giro 307447

t.n.v. Bijzondere Noden te Woerden, met vermelding "Cuba".

Bij voorbaat hartelijk dank hiervoor.

L. van der Maas,
algemeen secretaris

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 12 OKTOBER 2008

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Tuinier; Aalburg 14.30 uur ds. M. Karens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Almelo 15.00 uur ds. Meeuse; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Joosse; Arnhem 18.30 uur ds. Golverdingen; Barendrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Mijnders; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Meeuse; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. B. van der Heiden en 14.30 uur ds. Van der Net; Boskoop 9.30 uur ds. De Jongste en 16.00 uur stud. Van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Den Helder 10.00 en 16.00 uur stud. Maljaars; Deventer 10.00 en 18.00 uur stud. G.W.S. Mulder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Golverdingen; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. Brugge; Ede (Verlengde Maanderweg 33) 12.15 uur ds. Terlouw en 19.00 uur stud. IJsselstein; Eindhoven 15.30 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Verweij; Emmeloord 9.30 en 15.30 uur stud. IJsselstein; Enkhuizen 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enschede 17.30 uur ds. Visscher; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. Visscher; Ermelo 09.30 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Goes 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. Cle-

ments; Goudswaard 18.00 uur ds. B. van der Heiden; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. J. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; Haamstede 10.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Hilversum 10.00 uur ds. Kleppe; Hoogeveen 9.30 en 19.00 uur ds. Vermeij; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 16.00 uur ds. Baan; Kapelle-Biezeling 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. Baan; Krabbendijke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur (H.D.) ds. Hoogerland; Krimpen a/d IJssel 9.30 uur ds. P. Mulder en 16.30 uur leesdienst; Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Lelystad 9.30 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Boogaard; Marknesse 19.00 uur stud. Bredeweg; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Middelburg-Centrum 9.30 uur en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Van Manen; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur (doventolk) stud. Van Rijswijk; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur stud. Boeder; Nieuwe Tonge 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. P. Blok; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 9.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. F. Mulder; Nisse 14.00 uur ds. Hakvoort; Nunspeet 9.30 uur leesdienst en 15.00

uur ds. Vermeij; Oostburg 15.00 uur ds. Tuinier; Oosterend-Texel 10.00 en 16.00 uur ds. Van Dieren; Oostkapelle 9.30 uur ds. J. Karels en 15.00 uur ds. Schreuder; Opheusden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Pater; Opperdoes 19.00 uur stud. Maljaars; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur stud. Bredeweg; Rhenen 15.30 uur ds. Pater; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur leesdienst; Rijssen-Noord 9.30, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur leesdienst en 14.30 uur ds. De Wit; Rilland-Bath 14.00 uur ds. De Heer; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. Clements; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Verschuure; Scheveningen 16.30 uur ds. Paul; Sint Philipsland 14.00 uur ds. Van Krimpen; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 19.00 uur ds. Veenendaal; Soest 19.15 uur ds. Van Belzen; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. Brugge; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 14.30 uur ds. Kleppe; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 uur ds. Paul en 19.15 uur ds. L. Blok; Veen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlissingen 9.30 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur stud. Boeder; Westzaan 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. Gunst; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 19.45 uur ds. Kattenberg; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Eckveld; Zoetermeer 16.00 uur ds. De Waard; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur leesdienst.

■ DINSDAG 14 OKTOBER 2008

Oosterend-Texel 19.00 uur ds. Van Dieren; Opperdoes 19.30 uur ds. Gunst; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Uddel 19.30 uur ds. Mouw.

■ WOENSDAG 15 OKTOBER 2008

Aalburg 19.30 uur ds. Visscher; Dinteloord 19.30 uur ds. Van Manen; Ermelo 19.30 uur ds. Vermeij; Hilversum 19.45 uur ds. Mondria; Hoofddorp 19.30 uur

ds. Van Aalst; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Driessen; Leerdam 19.30 uur ds. Melis; Meeuwen 19.30 uur ds. Bakker; Nunspeet 19.30 uur ds. Verschuure (voor evangelisatie); Opheusden 19.30 uur ds. Pater; Poederoyen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rhenen 19.30 uur ds. De Heer; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Spijkenisse 19.45 uur ds. Van der Net; Utrecht 20.00 uur ds. Hakvoort; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens.

■ DONDERDAG 16 OKTOBER 2008

Boskoop 19.30 uur ds. Visscher; Gemeuiden 19.30 uur ds. Kleppe; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. Beens; Krabbendijke 19.30 uur ds. Hakvoort; Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. L. Blok (voor de zending); Oosterland 19.30 uur ds. Van Belzen; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Schipper; Scherpenisse 14.30 uur ds. Brugge (huw.bev.); Scheveningen 19.30 uur ds. Van der Net; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Silfhout; Zaandam 19.30 uur ds. M. Karens.

■ VRIJDAG 17 OKTOBER 2008

Krabbendijke 15.45 uur ds. Verschuure (huw.bev.); Nieuw Beijerland 14.30 uur ds. Vermeij (huw.bev.).

■ ZATERDAG 18 OKTOBER 2008

Oosterland 19.30 uur ds. Van Belzen.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l) 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30 en 16.00 uur dhr. G. v.d. Breevaart; Merkssem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J. van den Boogaart.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pension „De Peel“**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Familie Knuivers, Boveneindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687. Bgg. 0488-482025. Internet: www.knuivers.nl

ADVERTENTIES

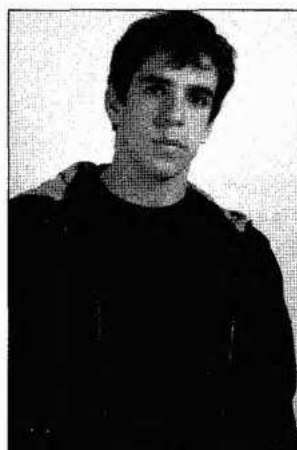

Betrouwbare audio oplossingen voor uw kerk- of verenigingsgebouw

- Systemen voor centrale bediening
- Betrouwbare, extra heldere kerktelefoon
- Technisch onderhoud en storingsdienst
- Persoonlijke aandacht en service
- Meting akoestiek en verstaanbaarheid
- Geluidsversterking
- Ringleidingen
- Opnameapparatuur

Bel BIS: 0180 - 486777. Of ga naar www.bis.nl

Advies • Ontwerp • Installatie • Onderhoud

“Het is erger dan ik dacht.”

“Ik dacht voorheen ook dat het allemaal wel meeviel met de noodzaak van evangelisatiewerk. Als je opgroeit in een kerks dorp dan zie je de contrasten ook niet zo heel erg. Nu ik in de randstad studeer, zie ik wel andere dingen om mij heen. Het heeft mij meer aan het denken gezet. Ik heb bijvoorbeeld nu standaard een paar evangelisatiefolders bij me. Binnenkort is er ook een gemeenteavond over evangelisatie. Wel goed, denk ik.”

Bel onze voorlichter dhr. C.W. van Haften voor een presentatie (overdag of 's avonds) over het evangelisatiewerk. Tel. 0341-253588.

NIEUWE UITGAVEN

Het heil verkondigd, deel 5

€ 32,50

Inhoud: R. Alberthoma, Num. 17:8, Advent; L. Steversloot, Ps. 40:7-9 (4 preken); C. v. Vollenhoven, Spr. 3:32; L.G. Treviranus, Matth. 8:23-27; W. Smetterus, Matth. 27:46, lijdensstof; P. v. Staveren, Luk. 2:41, na Kerst; G. Saldenus, Joh. 1:29, lijdensstof; C. McI, Joh. 11:1-44; B. Freeman, Hand. 1:9-11, Hemelvaart; G. v.d. Velde, Rom. 8:30; D. Knibbe, 1 Petr. 4:18b (2 preken). ISBN 978-90-76731-73-5; 21,5x14,5 cm; 471 blz.

F. Hommius, Tafelen bij de Catechismus

€ 72,00

Aantekeningen bij zijn vertaling van het Schatboek van Zacharius Ursinus. Zeer waardevol bij het voorbereiden van de catechismuspreken en de catechisatie. Opnieuw in duidelijke letter en huidige spelling overgezet. ISBN 978-90-76731-74-2; 21,5x14,5 cm; 624 blz.

W. Teellinck, Huys-boeck

€ 109,00

Verhandelingen over de catechismus met de aanvulling van zijn zoon Maximiliaan over de wet en het gebed.

1639; 1077 blz.; 40; CBC 222-730-114-7. REPRINT

Ook bij de boekhandel verkrijgbaar

Boekbinderij - Uitgeverij Snoek

Dr. Scheurerlaan 28 - 3853 KB Ermelo

Tel. 0341 - 55 66 08 - Fax. 0341 - 49 33 60

E-mail fnsnoek@kliksafe.nl

Te koop in
Hardinxveld-Giessendam
Goed onderhouden vrijstaande
woning (1928) in rustige straat,
 nabij centrum (B-Hardinxveld)
 op 255 m², vrijstaande garage met
 zolder, mooie brede en diepe tuin,
 tuinhuis (2006) Hofweerstraat 7,
 Vr.pr. 269.500,- euro k.k. per direct
 te aanvaarden (aanvaarding in
 overleg) info: 06-38779229 / 0184
 615652.

WEGWIJS-AANBIEDING

9,95
 i.p.v. 13,95

Deel 2, W. Schippers-serie

Beter dan goud

'Rijkdom geef mij niet'

Een Zeeuw wordt door een Ierse vriend
 overgehaald om in Californië goud te zoeken.
 Maar deze vriendschap komt hem duur te staan...

Ook na de Wegwijs blijft de abonnementsprijs
 van deze serie 9,95 - losse verkoop 13,59
 Abonneren op deze serie kan ook op Wegwijs

uitgeverij en boekhandel
'de Ramshoorn'
 Lange Vorststr. 21 Goes
 (0113) 221909

www.ramshoorn.nl

BEGRAFFENISVERZORGING KINA
 010 - 458 31 12

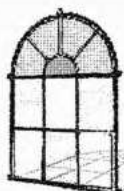
Rotterdam, Drechtstraek, Krimpenerwaard, Gouda
 D.W. Schipper 010-4306626 I. Kooijman 0182-583932
 Capelle aan den IJssel Gouda

Voor een zorgzame begeleiding

KOSTER
 Begrafenisonderneming

Parkeveld,
 Scherpenzeel a.o.
 T. Koster
 Telefoon: 033 277 0555
 Postbus: Slottenweg 411
 3325 CD Scherpenzeel
 Centraal nummer (24 uur):
 033 277 0555

- Ontwerp
- Realisatie
- Restauratie

Van Lagen

Forsythiastraat 44
 6744 AS Edeveen
 0318 - 67 30 45 / 06 - 23 618 640

Voor al uw glas in lood werken

DE HEEMHOEVE en DE TWISSELT

WONEN (met zorg) en DAGBESTEDING

Een woon/zorgvoorziening in Zelhem, op de grens van Doetinchem

Nieuwe namen, maar een vertrouwde reformatorische achtergrond!

Binnen ons nieuwe kleinschalige wooncomplex hebben de eerste senioren en jongeren hun woning of appartement betrokken.

Voor zowel alleenstaande ouderen met een zorgvraag en mensen met een beperking die (beschermd) zelfstandig willen wonen in een vertrouwde omgeving, is er nu nog een enkel appartement vrij.

Hebt u een zorgindicatie? Ons eigen zorgteam kan deze zorg verlenen.

Is er naast wonen ook dagbesteding van belang? Op onze zorgboerderij De Twisselt zijn diverse mogelijkheden!

Schroom niet om met ons uw vragen, ook voor een plaatsing in de toekomst, te bespreken.

Zie verder onze websites: www.detwisselt.nl en www.deheemhoeve.nl

Stichting Heemzorg exploiteert

Zorgboerderij De Twisselt en Woon-zorgcomplex De Heemhoeve.

Bultenszijweg 18 - 7021 JX ZELHEM

Voor vragen, toezenden van informatie of inschrijving kunt u ook telefonisch of per mail contact opnemen met één van de onderstaande personen.

D. Ebbers (voorzitter Raad van Toezicht)

Tel. 0314 - 39 14 28

Info@deheemhoeve.nl

J.H.Hanskamp (manager)

Tel. 0314 - 37 82 68

info@detwisselt.nl

BEZOEK ONZE STAND TIJDENS 'WEGWIJS 2008'

*Vraag naar de voorwaarden

Beursactie!

Wordt donateur
 en u ontvangt
 dit waardevolle
 jubileumboek
 GRATIS!*

Hal 2 Stand 2.E.063 - Hartelijk welkom!

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen. Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73** b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken
www.derooboeken.nl

maandag gesloten

Begrafenisverzorging "Honestun"

0180 - 628908 (dag en nacht)
L. Melisste-Verveer en D.D.E. Melisste
Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.L.Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

Psalmzang

D.V. Zaterdag
18 oktober

Oude kerk te BDE
Aanvang 19.00 uur

Algehele leiding:
Ds. A. Verschuure

Organist:
Martin Weststrate

T.b.v. de GBS

U bent van harte welkom op onze stand op de Wegwijsbeurs, Hal 1 D-088

Dé inrichter voor Kantoor, Kerk en School

Showroom: Marconistraat 13, 4461 HH Goes
Postadres: Postbus 36, 4400 AA Yerseke
T 0113 57 29 07 F 0113 57 38 73
E info@piethoekman.nl M 06 53 15 47 11

100 Jaar Gereformeerde Gemeente Tholen

In een ruim 400 pagina's tellend boek, in stevige band en in full colour druk uitgevoerd op luxe papier, te boek gesteld door S. Baaij. Een duidelijke voorgeschiedenis gaat vooraf aan de eigenlijke geschiedenis van de gemeente. Deze voorgeschiedenis, geschreven door J. de Jonge, geeft een helder, duidelijk beeld van de kerkelijke situatie in het Thoolse vanaf ongeveer 1834 tot 1900. De worsteling van kleine groepjes gelovigen die na de vervolgingen en onderdrukkingen trachten te komen tot een geregeld kerkelijk leven. De perikelen rondom de vrijheidsaanvraag, het verlangen naar kerkelijke erkenning en het gezelschapsleven, het komt in deze voorgeschiedenis allemaal voorbij. Dan volgt de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente van Tholen. Het begint vanuit het gezelschap van Johannes Elenbaas te Poortvliet en het eindigt met een gemeente van bijna 1100 zielen.

U kunt dit boek bij voorintekening bestellen door onderstaande bon uit te knippen, in te vullen en op te sturen naar: S. Baaij Kon. Julianastraat 76 4691 GR Tholen. Prijs bij voorintekening voor leden van de gemeente € 25,-, voor niet-leden € 29,50. Na verschijnen is de prijs € 32,50 per boek.

Bestelbon

Wilt u exemplaren van het bovenomschreven boek reserveren voor:

Naam:

Adres:

p.code plaats:

telefoon:

datum: handtekening

U kunt ook per e-mail bestellen. U moet dan wel alle gegevens vermelden zoals die op de bestelbon moeten worden ingevuld. E-mail adres waar u kunt bestellen: sbaaij@kpnplanet.nl

Van Horssen bv

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouweljk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzoegers:

- H.de Jongh • P.H. van der Leer • E. Treur

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:
Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54
Waardenburg:
Kerkstraat 15a, Tel. (0418) 65 20 39
Zeist:
Kroostweg 22, Tel. (030) 69 95 330

Verschenen

Wat moeder vertelde

Wim en Jan maken ruzie. Ze weten dat moeder dat niet leuk vindt. Ze schrikken als moeder binnenkomt. Dan gaat moeder een heel mooi verhaal vertellen. Waar zal het over gaan?

Om voor te lezen vanaf 6 jaar.
Om zelf te lezen vanaf 8 jaar.

ISBN 978-90-79289-04-2
Nur 280

Een prachtig boekje van 32 pagina's voor slechts

Bel snel en bestel! € 3,50

Uitgeverij en Boekhandel

Postbus 213 - 3850 AE Ermelo - tel. 0341-563310 Fax 0341-493055

e-mail:
info@delezerboeken.nl

Zorg dichtbij

Rotterdam Gouda Veendaal
Zwijndrecht Gorinchem
Goes

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLLEN

R. MULDER - STAPHORST
06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944

Te huur: luxe chalet (2 pers) in het hart van de **Betuwe**.
Prachtige fietsomgeving.
Per week 175 euro. Langere periode mogelijk, prijs in overleg.
06-28724844.

Consistories inrichten?

Daar hebben we veel ervaring in. En die ervaring is gelijk uw voordeel. Al luisterend naar uw wensen dragen we functionele maatwerkoplossingen aan die passen in uw budget. Het begint met een telefoontje. Ook ú zijn we graag van dienst!

Bezoek ons ook op Wegwijs! Speciaal voor kerken.

- Consistoriemeubilair
- Garderobesystemen
- Zaalinrichtingen
- Kastenwanden
- Presentatiesystemen
- Persoonlijke service

Een zaak van vertrouwen

De kantoor specialist

De Smalle Zijde 22
Postbus 859, 3900 AW Veenendaal
[T] 0318-551122 / info@kantoor specialist.nl

Leven en werk van Ds. E. du Marchie van Voorthuysen

De zoon van Bornia

De wonderlijke levensloop van een wereldse rijkeluijngongen die befaamd en legendarisch predikant werd.

Dit boek beschrijft zijn voorgelacht en het gezinsleven op Bornia, in Overveen en Bloemendaal. Dan volgen het Haagse amusement, het hoenderpark in Epe en zijn studie in Apeldoorn. Vervolgens het predikantsleven in Urk, Driebergen, Sliedrecht, Leersum, opnieuw Urk en Leersum.

Auteur J.M. Vermeulen.
Ten geleide ds. T. Klok. 304 Pagina's. 150 (jeugd)foto's en 75 sprekende citaten. Prachtige uitvoering.

Vandaag besteld, morgen in huis

29.50

tekstservice
VERMEULEN

Verlengde Bredestraat 47
4194 RV Meteren

Bestel telefonisch 0345- 581635
of via www.tekstservedvermeulen.nl

Raadpleeg ons bureau ook voor uw artikelen, bedrijfsbladen, bedrijfstraining en website.

Orgelcentrum Andante is dealer van
JOHANNUS - MONARKE - CONTENT - EMINENT

In onze beide winkels is een ruim assortiment aan bladmuziek in zowel notenschrift als klavarscribo te vinden.

A. van Ostadelaan 35, VEENENDAAL
Tel: 0318 - 505063, Fax: 0318 - 505851

Oranjestraat 6, RIJSSEN
Tel: 0548-515866, info@andanteorgels.nl

u vindt ons ook op www.andanteorgels.nl

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begrafenissen - Dag en nacht bereikbaar

★★★★ GEZOCHT ★★★★★
Tijdelijke woonruimte
per 1 nov. 2008
in Geldermalsen of omgeving.
Tel. 06-22157151 / 06-10069041

Dagje Mekkerstee...

- Interessant & ontspannend
- Ook voor een **verenigingsuitje**.
- o.a.: geitenboerderij met 350 geiten, kaasmakerij, restaurant (pannenkoeken), winkel, etc.

Open: di.-za.; 9.00-17.00u.
Hofdijksweg 34 te Ouddorp;
Tel. 0187-684050; voor info vraag naar Frans of Gerdine.

KENNISMAKEN MET DE PSYCHIATRIE?

Kom naar de **OPEN DAG** van *de fontein*

Soms zijn de gevolgen van een psychisch probleem zo ingrijpend dat behandeling in een kliniek nodig is. *De fontein* is het centrum voor klinische en dagklinische behandeling van Eleos.

Op 25 oktober kunt u kennis met ons maken. U volgt een route door onze gebouwen en over ons terrein. Onderweg loopt u binnen bij diverse workshops en bij onze kunstgalerie. U treft informatiestands aan over alle (dag)klinische groepen van *de fontein* en over het hulpaanbod van Eleos.

Tijdstip: DV 25 oktober van 11.00 - 15.00 uur
Plaats: Amersfoortseweg 17 in Bosch en Duin (bij Zeist).

Eleos
stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg

www.eleos.nl

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Geerts
herenkleding

Ambtskleding
Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
Streepjantaloons - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g: 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl
Veertien accommodaties, waaronder acht bungalows en vijf nieuwe chalets.

De Noordel
Park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy.

De Noorderhoeve.nl
Twee vakantiehuizen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen.

Boeken? Bel 0222 31 89 06